

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Marie Turkové v právní věci žalobce: **S. H.**, zast. zákonnou zástupkyní Mgr. J. H., právně zast. Mgr. Robertem Cholenským, advokátem, se sídlem Bolzanova 5, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 11, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 4. 2010, č. j. 8 Ca 184/2008 - 59,

takto:

I. V řízení o kasační stížnosti **se pokračuje.**

II. Kasační stížnost **se zamítá.**

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Ředitel Základní školy a Mateřské školy Cerhovice (dále též „ředitel školy“) rozhodnutím ze dne 10. 12. 2007, č. j. 70/07-3, ukončil žalobci podle § 35 odst. 1 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále též „školský zákon“), předškolní vzdělávání v mateřské škole. Ředitel školy uvedl, že rodiče žalobce na základě výzvy a ve stanovené lhůtě, která uplynula dne 31. 10. 2007, nepředložili potvrzení o zahájení očkování nebo potvrzení o trvalé kontraindikaci žalobce. Přitom podle § 50 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně veřejného zdraví“), může předškolní zařízení přijmout pouze to dítě, které se podrobilo stanoveným očkováním, nebo má doklad, že je proti nákaze imunní, nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci. Proto ředitel školy rozhodl o ukončení předškolního vzdělávání žalobce.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 28. 1. 2008, č. j. 05843/2008/KUSK, podle § 90 odst. 5 správního řádu zamítl odvolání žalobce a potvrdil jím napadené rozhodnutí ředitele školy. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný předně uvedl, že ze strany ředitele školy došlo k řadě pochybení. Ten měl pro účely rozhodování o přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání podle § 34 odst. 5 školského zákona nejprve vyžadovat předložení potvrzení o splnění povinnosti očkování ve smyslu § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví. Přesto ředitel školy rozhodl dne 11. 4. 2007 o přijetí žalobce k předškolnímu vzdělávání. Teprve na základě vyjádření dětské lékařky ze dne 28. 8. 2007 vyšlo najevo, že žalobce nemá řádné očkování. Ředitel školy stanovil zákonným zástupcům žalobce lhůtu do 31. 10. 2007, aby předložili lékařské potvrzení o zahájení očkování nebo o trvalé kontraindikaci dítěte s tím, že v opačném případě nebude žalobce do předškolního vzdělávání přijat. Žalovaný k tomu doplnil, že pokud by řediteli školy byla známa skutečnost, že žalobce nesplnil povinnost být očkován, rozhodl by rovnou o žádosti žalobce o přijetí k předškolnímu vzdělávání negativně a nemusel by posléze rozhodovat o ukončení jeho předškolního vzdělávání. Žalovaný přesto uzavřel, že do doby vydání rozhodnutí ředitele školy ze dne 10. 12. 2007 zákonní zástupci žalobce nedoložili požadované potvrzení o očkování, takže ředitel školy správně rozhodl o ukončení předškolního vzdělávání žalobce. Proto žalovaný rozhodnutí ředitele školy potvrdil a odvolání zamítl.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 20. 4. 2010, č. j. 8 Ca 184/2008 - 59, žalobu proti uvedenému rozhodnutí žalovaného zamítl. V odůvodnění tohoto rozsudku soud uvedl, že podle § 34 odst. 5 školského zákona je třeba při přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání dodržet podmínky uvedené v § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví. Podle tohoto ustanovení lze do předškolního zařízení přijmout pouze dítě, které se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, nebo má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci. Soud zdůraznil, že žalobce ani ve stanovené lhůtě nepředložil potvrzení o očkování ani potvrzení, že nemůže být očkován pro trvalou kontraindikaci. Nebyly tudíž splněny podmínky pro jeho přijetí do předškolního zařízení. Je proto v zájmu zákonného zástupce, pokud chce dítě do předškolního zařízení umístit, aby požadované podmínky splnil. Soud dále uvedl, že účelem očkování je zamezit šíření infekční onemocnění v nejmladší populaci. Neztotožnil se s námitkou porušení ústavního pořádku a mezinárodních smluv, neboť namítaná práva náleží nejen žalobci, ale i ostatním dětem. Navíc, právo na vzdělání je možné uplatňovat v mezích zákona. V konkrétním případě tedy školský zákon stanoví podmínky pro realizaci práva na vzdělání, takže povinnost očkování nelze vykládat jako omezování přístupu ke vzdělání. Přitom požadavek vyjádřený v § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví je podle soudu legitimní. Soud zdůraznil, že ve správním řízení nebyly uplatňovány námitky ohledně škodlivosti očkování, a proto se jimi při přezkoumání napadeného rozhodnutí nemohl zabývat. Rovněž odborné úvahy a studie týkající se očkování soud ponechal stranou, neboť nebyly předmětem správního řízení a rozhodnutí. Na základě těchto skutečností soud žalobu zamítl.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobce (dále též „stěžovatel“) uvedl, že soud se vůbec nezabýval proporcionalitou povinnosti očkování, ačkoliv to v žalobě požadoval. Dále soudu vytknul jeho závěry ohledně smyslu a přínosu očkování, které mu nepřísluší. Stěžovateli chybělo očkování pouze proti tuberkulóze, hepatitidě B, spalničkám,

zarděnkám a příušnicím, jinak ve zbytku očkován byl. V té souvislosti stěžovatel zdůraznil, že není stanovena lhůta, kdy je třeba očkování provést, takže splnění této povinnosti nelze z hlediska splnění podmínek pro přijetí k předškolnímu vzdělávání vyžadovat. Stěžovatel uvedl, že soud se měl zabývat, jaká byla v dané době proočkovanost dětí v mateřské škole a zda bylo dáno riziko ohrožení ostatních dětí. Pokud by ostatní děti byly proočkovány, rizika by byla minimální. Stěžovatel poukázal na rozpor právní úpravy s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a Úmluvou o lidských právech a biomedicíně. Soudu vytkl, že věc měl předložit Ústavnímu soudu, aby posoudil ústavnost povinného očkování. S těmito skutečnostmi se však soud nevypořádal. Dále stěžovatel uvedl, že pochybením ředitele školy byl přijat k předškolnímu vzdělávání. Dodatečné požadování dokladů o očkování je přitom nepřípustné, stejně jako dodatečné zkoumání podmínek rozhodnutí o přijetí k předškolnímu vzdělávání. Proto stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 4. 2010, č. j. 8 Ca 184/2008 - 59, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2006, č. j. 5 As 17/2005 - 66. Dále uvedl, že vyhláška č. 537/2006 Sb. stanovuje lhůty a termíny jednotlivých očkování. Jinak zdůraznil, že šlo o situaci, kdy bylo rozhodnuto o ukončení předškolního vzdělávání pro nesplnění zákonných povinností. S ohledem na uvedené skutečnosti žalovaný navrhl, aby byla kasační stížnost zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v souladu s § 109 odst. 2 a 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, které byly stěžovatelem v kasační stížnosti uplatněny. Přitom neshledal vady uvedené v § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle Nejvyššího správního soudu, ačkoliv to na první pohled a z argumentace správních orgánů, soudu a stěžovatele není zcela zřejmé, stěžejní právní otázku představuje posouzení ústavnosti vyhlášky č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem. Je to totiž právě tato vyhláška, která má provádět obecnou zákonnou povinnost podrobit se očkování, jak ji stanoví § 46 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví. Jakkoliv byl tedy spor veden o to, zda stěžovatel splnil či nesplnil podmínky pro přijetí, resp. ukončení předškolního vzdělávání, zcela prvotním předpokladem je stanovení povinnosti podrobit se v daných lhůtách konkrétnímu druhu očkování. To právě v návaznosti na zákonnou úpravu stanovuje uvedená vyhláška.

Obdobnou právní otázku vycházející z podobného skutkového základu Nejvyšší správní soud posuzuje též ve věci vedené pod sp. zn. 8 As 6/2011, v níž nebyla nezletilá přijata do mateřské školy, neboť se nepodrobila očkování podle vyhlášky č. 537/2006 Sb. V této věci osmý senát usnesením ze dne 29. 6. 2011, č. j. 8 As 6/2011 - 108, předložil věc rozšířenému senátu. V tomto usnesení osmý senát odkázal na judikaturní závěry Nejvyššího správního soudu představované rozsudkem ze dne 21. 7. 2010, č. j. 3 Ads 42/2010 - 92, podle kterého je vyhláška č. 439/2000 Sb. a ve svém důsledku též vyhláška č. 537/2006 Sb., protiústavní, neboť upravuje věci vyhrazené zákonu. Právní názor osmého senátu však stál na opačných závěrech, tedy že uvedené vyhlášky byly vydány v rámci

zákonného zmocnění, a proto nejsou protiústavní. Na základě této skutečnosti předložil osmý senát věc rozšířenému senátu, neboť se hodlal odchýlit od právního názoru vysloveného třetím senátem. Věc byla u rozšířeného senátu vedena pod sp. zn. RS 12/2011.

Podle Nejvyššího správního soudu řešení uvedené sporné právní otázky je předmětem posouzení předložené věci, a proto v řízení o ní musel Nejvyšší správní soud vyčkat na rozhodnutí rozšířeného senátu. Teprve na jeho základě totiž mohl posoudit, zda byla rozhodnutí správních orgánů zákonná, když žalobci ukončila předškolní vzdělání v mateřské škole kvůli nesplnění povinnosti podrobit se očkování, nebo zda podmínky pro vydání takového rozhodnutí nebyly dány, neboť povinnost očkování zde nebyla dána. Proto Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 16. 8. 2011, č. j. 4 As 11/2011 - 91, podle § 48 odst. 2 písm. f) s. ř. s., ve znění účinném do 31. 12. 2011, řízení o kasační stížnosti přerušil.

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 3. 4. 2012, č. j. 8 As 6/2011 - 120, který je dostupný na www.nssoud.cz, dospěl k závěru, že „*rámcová úprava povinnosti fyzických osob podrobit se očkování stanovená v § 46 zákona o ochraně veřejného zdraví, a její upřesnění ve vyhlášce č. 537/2006 Sb. odpovídají ústavně právním požadavkům, podle nichž povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích (čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a meze základních práv a svobod mohou být upraveny pouze zákonem (čl. 4 odst. 2 Listiny).*“

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu tedy již o uvedené sporné právní otázce rozhodl, a proto v dané věci Nejvyšší správní soud podle § 48 odst. 5 s. ř. s. i bez návrhu vyslovil, že se v řízení o kasační stížnosti pokračuje.

Na základě závěru obsaženého v usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2012, č. j. 8 As 6/2011 - 120, lze tedy v nyní projednávané věci vycházet z existence zákonné povinnosti fyzické osoby podrobit se pravidelnému očkování. Ústavní soud pak v nálezu ze dne 3. 2. 2011, sp. zn. III. ÚS 449/06, dovodil, že tato zákonná povinnost není v rozporu s právními předpisy vyšší právní síly a toliko připustil, že její nesplnění nemusí být ve výjimečných případech sankcionováno. V tomto judikátu totiž uvedl následující skutečnosti:

Povinné očkování je ve vztahu k základnímu právu stěžovatele svobodně projevovat své náboženství nebo víru přípustným omezením tohoto základního práva, neboť jde evidentně o opatření v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu veřejné bezpečnosti, zdraví a práv a svobod druhých ... Nejvyšší správní soud ani jakýkoliv jiný soud není nikterak vyvázán z imperativu ústavně konformní interpretace zákona ... Ústavně konformním omezením základního práva podle čl. 16 Listiny nemůže být bezvýjimečné vynucování povinného očkování proti jakékoliv osobě bez ohledu na individuální specifika případu a na motivaci, kterou má daná osoba ve svém rozhodnutí povinné očkování nepodstoupit ... V případě, že tu jsou takové okolnosti, které zásadním způsobem volají pro zachování autonomie dané osoby a pro výjimečné nesankcionování povinnosti podrobit se očkování, nesmí orgán veřejné moci povinnost podrobit se očkování sankcionovat či jinak vynucovat ...

...

... Úmluva o lidských právech a biomedicíně (vyhlášená pod č. 96/2001 Sb. m. s.), která je ve smyslu judikatury Ústavního soudu součástí ústavního pořádku České republiky [srov. nález ze dne 25. 6. 2002 sp. zn. Pl. ÚS 36/01, vyhlášený pod č. 403/2001 Sb., Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen "Sb. n. u."), svazek 26, nález č. 80], zásadně nezakládá možnost Ústavního soudu přezkoumávat ústavnost či neústavnost zákonné povinnosti podrobit se určitému druhu očkování.

Jakkoliv citovaná Úmluva stanoví základní právo nebýt podroben jakémukoliv zákroku v oblasti péče o zdraví bez svého souhlasu (čl. 5, resp. pro osoby neschopné dát souhlas, čl. 6), současně stanoví možnost omezení tohoto práva, pokud jsou taková omezení nezbytná v demokratické společnosti "v zájmu bezpečnosti veřejnosti, předcházení trestné činnosti, ochrany veřejného zdraví nebo ochrany práv a svobod jiných" (čl. 26 Úmluvy). Rozhodnutí zákonodárce o tom, že určitý druh očkování bude povinný, je rozhodnutím, které realizuje možnost stanovenou explicite v čl. 26 Úmluvy. Jde o rozhodnutí, které je v prvé řadě otázkou politickou a expertní, a proto je tu i velmi omezená možnost ingerence Ústavního soudu. Takové rozhodnutí zákonodárce požívá ve vztahu k citované Úmluvě poměrně velký prostor pro politické uvážení, v jehož rámci nelze rozhodnutí zákonodárce (resp. prováděcího předpisu exekutivy) o stanovení povinnosti podrobit se určitému druhu očkování přezkoumávat (margin of appreciation). Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti, přičemž jeho rozhodnutí zásadně nemůže nahradit závěr zákonodárce nebo exekutivy o tom, že určité infekční nemoci vyžadují povinné očkování.

Povinné očkování je v obecné rovině plně ospravedlnitelné též ve vztahu k dalším základním právům stěžovatele. Ústavní soud k tomu připomíná stanovisko Výboru pro lidská práva a biomedicínu Rady vlády České republiky pro lidská práva, podle něhož očkování je jedním z nejefektivnějších postupů zdravotní prevence vůbec, když se obecně považuje, spolu s využíváním antibiotik, za příčinu mimořádného poklesu nemocnosti a úmrtnosti na infekční onemocnění a za největší přínos a základ moderní medicíny. Nezbytnou součástí preventivního působení očkování je totiž jeho široké nasazení a dosažení vysokého stupně proočkovanosti, kterým je proočkovanost cca 90%. Povinné očkování je tak ve vztahu k základnímu právu stěžovatele svobodně projevovat své náboženství nebo víru přípustným omezením tohoto základního práva, neboť jde evidentně o opatření v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu veřejné bezpečnosti, zdraví a práv a svobod druhých (čl. 16 odst. 4 Listiny).

Při posuzování ústavnosti napadeného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu Ústavní soud shledal, že zpochybňování ústavnosti povinného očkování ...nebylo nutné ani s ohledem na zachování základních práv osob, které jsou v postavení obdobném postavení stěžovatele. Účinnou ochranu základních práv, která jsou v konfliktu s veřejným zájmem na ochraně zdraví, bezpečnosti veřejnosti nebo práv a svobod jiných, lze ve vztahu k uvedenému veřejnému zájmu zajistit podstatně šetrněji, spíše než zpochybněním ústavnosti určitého druhu očkování jako takového, pečlivým zvážením okolností individuálního případu a výjimečným rozhodnutím, že sankce nebude uložena, a povinné očkování nebude v individuálním případě ani jinak vynucováno.

...

Tím, že byla stěžovateli uložena pokuta za to, že odmítl, aby jeho děti byly podrobeny povinnému očkování, možno hovořit o ohrožení základního práva stěžovatele svobodně projevovat své náboženství nebo víru ve smyslu čl. 16 odst. 1 Listiny. Výkon tohoto základního práva nicméně není neomezitelný, ale naopak jej lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých (čl. 16 odst. 4 Listiny). Základní právo stěžovatele podle čl. 16 odst. 1 Listiny je v tomto typovém případě doplněno též základním právem stěžovatele jako rodiče, když péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona (čl. 32 odst. 4 Listiny). S ohledem na to, že v daném případě nicméně nelze hovořit o tom, že by základní práva rodičů byla omezena způsobem předvídaným druhou větou čl. 32 odst. 4 Listiny, zaměřil Ústavní soud svou pozornost v další části odůvodnění na čl. 16 Listiny.

...

Ústavní soud předně upozorňuje, že ve své judikatuře již zaujal stanovisko, že autonomie rodičů při rozhodování o zdravotnických zákrocích vůči jejich dětem není absolutní, ale naopak může být omezena, a to i tehdy, pokud rodiče nesouhlasí se zdravotnickým zákrokem z náboženských důvodů (viz nález ze dne 20. 8. 2004 sp. zn. III. ÚS 459/03, Sb. n. u., svazek 34, nález č. 117).

V případě, který na základě této ústavní stížnosti Ústavní soud řeší, je klíčovou otázkou, zda bylo porušeno základní právo stěžovatele podle čl. 16 odst. 1 Listiny, pokud byla stěžovateli uložena podle § 29 zákona č. 200/1990 Sb. pokuta za přestupek na úseku zdravotnictví, neboť stěžovatel porušil zákaz nebo nesplnil povinnosti stanovené nebo uložené k předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění [§ 29 odst. 1 písm. f) citovaného zákona].

Jak Ústavní soud shora ... uvedl, povinné očkování v obecné rovině je ústavně konformním omezením základního práva podle čl. 16 Listiny. Zcela jinou otázku ovšem představuje, zda je ústavně konformním omezením základního práva podle čl. 16 Listiny bezvýjimečné vynucování povinného očkování proti jakékoliv osobě, bez ohledu na individuální specifika případu a na motivaci, kterou má daná osoba ve svém rozhodnutí povinné očkování nepodstoupit.

Současná praxe je ... taková, že jakékoliv jiné "závažné" důvody (než důvody uvedené v ustanovení § 46 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb., podle kterých se očkování neprovede při zjištění imunity vůči infekci nebo při zjištění zdravotního stavu, který brání podání očkovací látky) a osobní pohnutky těch, kteří odmítají povinné očkování podstoupit, jsou z hlediska práva irelevantní. ...

Takovýto výklad nutnosti bezpodmínečně vynutit očkování v každém jednotlivém případě je však v českém právním diskursu předmětem polemiky. Např. veřejný ochránce práv stávající praxi opakovaně kritizuje a upozorňuje na nutnost vytvořit v zákonné úpravě či její interpretaci prostor zohlednění "některých situací, k nimž může v praxi docházet při striktní aplikaci zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví". Proto veřejný ochránce práv apeloval "zejména na zlepšení komunikace orgánů ochrany veřejného zdraví s rodiči, volbu

individuálního přístupu k jednotlivým případům a ve výjimečných a odůvodněných případech neuplatňování sankcí za odmítnutí očkování" (viz shora cit. Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2004, www.ochrance.cz).

Pro rozhodnutí tohoto sporu je podstatný dosah čl. 16 odst. 1 a 4 Listiny na stěžovatelův případ. Ustanovení čl. 16 odst. 4 Listiny nutno vykládat s ohledem na "primát občana před státem, jež nachází výraz v čl. 2 odst. 1, 3 a 4 Ústavy a čl. 1 a čl. 2 odst. 2 a odst. 3 Listiny základních práv a svobod a v zásadě, že státu má být jen tolik, kolik je ho nezbytně třeba" (viz nález ze dne 18. 10. 1995 sp. zn. Pl. ÚS 26/94, Sb. n. u., svazek 4, nález č. 62, vyhlášený pod č. 296/1995 Sb.) a s přihlédnutím k čl. 4 odst. 4 Listiny, podle něhož při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Podle názoru Ústavního soudu ústavní princip, stojící na požadavku zachování maxima jak základního práva, tak s tímto základním právem kolidujícího veřejného zájmu, se promítá do interpretace čl. 16 odst. 4 Listiny tak, že Ústavou požadovaná ochrana individuální autonomie, předpokládaná čl. 16 Listiny, vyžaduje, aby povinné očkování nebylo proti povinným subjektům ve výjimečných případech vynucováno. Jak uvádí amicus curiae ve shora citovaném stanovisku Výboru pro lidská práva a biomedicínu Rady vlády České republiky pro lidská práva, s ohledem na vysokou míru proočkovanosti populace nemůže výjimečné nevynucení očkování, s ohledem na mimořádná specifika případu, ohrozit ústavně chráněné zájmy na ochraně veřejného zdraví (předpokládané v čl. 16 odst. 4 Listiny).

...

Uvedené závěry Ústavního soudu je nutno aplikovat též na situaci stěžovatele. Orgán veřejné moci, který rozhoduje o vynucení nebo sankcionování zákonné povinnosti podrobit se očkování, musí proto vzít v potaz výjimečné stěžovatelem tvrzené důvody toho, proč se odmítl podrobit očkování. V případě, že tu jsou takové okolnosti, které zásadním způsobem volají pro zachování autonomie dané osoby, to ovšem při současném zachování opačně působícího veřejného zájmu (viz kupř. důsledky "proočkovanosti" dle výkladu shora), a tedy pro výjimečné nesankcionování povinnosti podrobit se očkování, nesmí orgán veřejné moci zmíněnou povinnost podrobit se očkování sankcionovat či jinak vynucovat. Současný zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, umožňuje vzít tyto ústavně relevantní úvahy v úvahu při rozhodování o individuálním přestupku. Ustanovení § 2 odst. 1 citovaného zákona umožňuje vzít v potaz ústavněprávní relevanci jednání osoby, která se odmítla podrobit očkování, např. v materiálním znaku přestupku (podle citovaného ustanovení je přestupkem zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně). V této souvislosti Ústavní soud rovněž připomíná institut i ideovou základnu institutu upuštění od potrestání v kontextu trestněprávním.

Orgán veřejné moci, a v řízení o správní žalobě pak správní soud, vezme při svém rozhodování v úvahu všechny relevantní okolnosti případu, zejména naléhavost danou osobou tvrzených důvodů, jejich ústavní relevanci, jakož i nebezpečí pro společnost, které může jednání dané osoby vyvolat. Významným aspektem bude také konzistentnost a přesvědčivost tvrzení dané osoby. V situaci, kdy určitá osoba s příslušným orgánem veřejné moci od počátku nijak nekomunikuje, a teprve v pozdější fázi řízení svůj postoj k očkování ospravedlní, nebude zpravidla předpoklad konzistentnosti postoje této osoby a naléhavosti ústavního zájmu na ochraně její autonomie dán. Jedná-li se o osobu nezletilou, reprezentovanou zákonným

zástupcem, měl by být zohledněn též zájem této nezletilé osoby, je-li to s ohledem na její věk a okolnosti případu možné (srov. k tomu také čl. 6 odst. 2 věta druhá Úmluvy).

...

Ústavní soud opakuje, že český ústavní pořádek nezná žádné základní právo na to nebýt očkován. Z hodnoty autonomie jednotlivce a jeho primátu na státu, která se promítá též v ustanovení čl. 16 odst. 1 Listiny, nicméně vyplývá právo stěžovatele na to, aby správní orgán při rozhodování o pokutě přihlédl ke všem aspektům jeho případu a výjimečně jeho jednání nesankcionoval z důvodů ochrany základních práv chráněných ústavním pořádkem. ...

V posuzované věci však zákonní zástupci stěžovatele neuvedli žádné výjimečné důvody, pro něž odmítli svého syna nechat očkovat. Ve správním řízení i v řízení před správními soudy totiž toliko uvedli, že jejich dítě se podrobilo očkování proti nejzávažnějším onemocněním, že mu chybělo pouze očkování proti tuberkulóze, spalničkám, zarděnkám, příušnicím a hepatitidě B, že plošné očkování proti těmto nemocem není nutné, není v západní Evropě povinné a nepředstavuje tak opatření bránící šíření infekčních onemocnění v dětském kolektivu. Těmito tvrzeními tak stěžovatelka jen zpochybnila legitimitu zákonné povinnosti podrobit se očkování, kterou však Ústavní soud v nálezu ze dne 3. 2. 2011, sp. zn. III. ÚS 449/06, shledal v souladu s ústavním pořádkem a příslušnými mezinárodními smlouvami. Zákonní zástupci stěžovatele nezmínili, že by povinné očkování dítěte bylo v rozporu s jejich svědomím či náboženským vyznáním nebo zasahovalo do jejich jiného ústavně zaručeného práva. Jejich poukaz na možné negativní následky povinného očkování není relevantní, neboť v případech trvalé kontraindikace se podle § 46 odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví pravidelné očkování neprovádí.

V daném případě tedy zákonní zástupci stěžovatele nezmínili žádné okolnosti, které by zásadním způsobem svědčily pro zachování jejich autonomie a které by tak představovaly naléhavý a ústavně relevantní důvod, pro něhož by povinné očkování jejich syna nebylo možné vynucovat. Navíc oproti případu řešenému v nálezu Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2011, sp. zn. III. ÚS 449/06, nedošlo kvůli nesplnění povinnosti podrobit se pravidelnému očkování k uložení sankce za přestupek, nýbrž k ukončení předškolního vzdělávání, které bylo motivováno snahou o ochranu ostatních dětí mateřské školy před šířením infekčních onemocnění. Jednalo se tedy o opatření, které mělo chránit ústavní práva jiných osob, takže i z tohoto důvodu nepřicházelo v úvahu vynětí stěžovatele ze zákonné povinnosti dodržet povinnost podrobit se pravidelnému očkování pro účely jeho předškolního vzdělávání.

Stížnostní námitku, podle níž nebyla v dané věci tato zákonná povinnost dána, tedy Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou.

V § 5 vyhlášky č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění účinném době vydání žalobou napadeného rozhodnutí, nebyla oproti tuberkulóze a virové hepatitidě B stanovena žádná nejzazší lhůta, do níž se muselo dítě podrobit očkování proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím. Nicméně znění § 34 odst. 5 školského zákona a § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví stanoví, že předškolní zařízení může přijmout pouze dítě, které se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, má doklad, že je proti

nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci. Z toho vyplývá, že pro účely organizace školského zákona musí dítě splnit zákonnou povinnost podrobit se pravidelnému očkování do rozhodnutí ředitele mateřské školy o žádosti o přijetí k předškolnímu vzdělávání. Jestliže tedy dítě tuto povinnost nesplní, nemůže být k předškolnímu vzdělávání připuštěno, i když tímto jednáním nedošlo k porušení vyhlášky č. 537/2006 Sb. Ani této kasační námitce tedy Nejvyšší správní soud nemohl přiznat důvodnost.

Rovněž se neztotožnil ani se stížnostní námitkou, podle níž za situace, kdy byl stěžovatel v rozporu s § 34 odst. 5 školského zákona a § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví přijat k předškolnímu vzdělávání, aniž se podrobil stanoveným pravidelným očkováním, již nemohlo být kvůli nesplnění této povinnosti rozhodnuto o ukončení tohoto vzdělávání.

Rozhodnutí o ukončení předškolního vzdělávání vydal ředitel školy na základě § 35 odst. 1 písm. b) školského zákona. Podle tohoto ustanovení ředitel mateřské školy může po předchozím upozornění písemně oznámenému zákonnému zástupci dítěte rozhodnout o ukončení předškolního vzdělávání, jestliže zákonný zástupce závažným způsobem opakovaně narušuje provoz mateřské školy. O narušování provozu se přitom podle Nejvyššího správního soudu jedná i v případě, kdy zákonný zástupce porušuje povinnosti vyplývající nejenom ze školního řádu mateřské školy, nýbrž i z právních předpisů, neboť i v takovém případě může dojít k narušení řádného průběhu předškolního vzdělávání. Povinnost podrobit se pravidelnému očkování, která je zakotvena v § 46 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví, trvá nejenom do přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání, nýbrž i po něm. Jestliže tedy zákonný zástupce i po přijetí dítěte k vzdělávání v mateřské škole nadále neplní svoji zákonnou povinnost nechat jej očkovat, porušuje tím nejenom ustanovení § 46 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví, nýbrž i závažným způsobem narušuje provoz mateřské školy. V takovém případě totiž vystavuje ostatní děti navštěvující mateřskou školu zvýšenému riziku šíření infekčních onemocnění. Na toto závažné narušení provozu mateřské školy byli zákonní zástupci stěžovatele písemně upozorněni ředitelem školy přípisem ze dne 2. 10. 2007. Od přijetí stěžovatele k předškolnímu vzdělávání do tohoto písemného upozornění ani později do vydání rozhodnutí o ukončení tohoto vzdělávání ze dne 10. 12. 2007 však zákonní zástupci nepodrobili stěžovatele povinnému očkování proti tuberkulóze, spalničkám, zarděnkám, příušnicím a hepatitidě B, takže toto závažné narušení provozu mateřské školy bylo možné hodnotit jako opakované. V dané věci proto byly splněny všechny podmínky uvedené v § 35 odst. 1 písm. b) školského zákona pro ukončení předškolního vzdělávání stěžovatele.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 120 a § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. dubna 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu